

**MODEL ODPOWIEDZI I SCHEMAT OCENIANIA ARKUSZA III**

Temat 1. Żywotność motywu „*non omnis moriar*” w literaturze polskiej poświadczają między innymi utwory *Ku Muzom* Jana Kochanowskiego i *Do losu* Juliana Tuwima. Na podstawie tych tekstów zaprezentuj różnice w sposobie ujęcia motywu oraz rozważ przyczyny takiego ujęcia.

**I. ROZWINIĘCIE TEMATU (można przyznać 51 punktów)****Punktacja: 0 lub 3****Podobieństwo utworów**

- |   |   |
|---|---|
| 1. Kreacja podmiotu lirycznego – poeci            | 3 |
| 2. Tożsamość typu liryki i sytuacji lirycznej     | 3 |
| 3. Tożsamość motywu i jego horacjańskiego źródła. | 3 |

**Rozpoznanie różnic między tekstami****Jan Kochanowski *Ku Muzom***

- |   |   |
|---|---|
| 4. Określenie relacji między podmiotem a adresatem (poeta – Muzy)   | 3 |
| 5. Określenie postawy podmiotu wobec adresata – szacunek i ufność   | 3 |
| 6. Dostrzeżenie charakterystyki podmiotu – człowieka renesansu  | 3 |
| 7. Dostrzeżenie charakterystyki podmiotu – znawcy kultury i literatury antycznej, wyznawcy antycznych wartości estetycznych i etycznych | 3 |
| 8. Dostrzeżenie charakterystyki podmiotu – poeta doctus, który własną pracą zdobywa nieśmiertelność i sławę                             | 3 |
| 9. Dostrzeżenie poglądów na temat życia, wartości, twórczości: podmiot liryczny upatruje celu i sensu życia w byciu poetą               | 3 |
| 10. Podmiot liryczny pragnie osiągnąć nieśmiertelność i sławę dzięki własnym dziełom  | 3 |
| 11. Wskazywanie sposobu ujęcia motywu <i>non omnis moriar</i>   | 3 |
| 12. Dostrzeżenie różnorodności w warstwie leksykalnej i stylistycznej: poetyzmów, retoryczności, podniosłości stylu                     | 3 |

**Juliana Tuwima *Do losu***

- |   |   |
|---|---|
| 13. Określenie relacji między podmiotem a adresatem (poeta – los).  | 3 |
| 14. Określenie postawy podmiotu wobec adresata – losu: ironia i rozgoryczenie   | 3 |
| 15. Dostrzeżenie charakterystyki podmiotu: poeta pełen witalizmu i pasji życia, ceniący przyjemność i zabawę  | 3 |
| 16. Twórca odnoszący się z ironicznym dystansem do swej profesji.   | 3 |
| 17. Poeta obdarowany geniuszem przez los  | 3 |
| 18. Dostrzeżenie poglądów na temat życia, wartości, twórczości: podmiot jest świadom, że sława, której zasmakował za życia, unieśmiertelni go       | 3 |
| 19. Podmiot jest świadom, że sława nie jest jednak prawdziwą wartością – jest nią dla podmiotu życie, niestety, nieuchronnie kończące się śmiercią. | 3 |
| 20. Dla podmiotu świadomość śmierci jest źródłem smutku i ironii.   | 3 |
| 21. Wskazywanie sposobu ujęcia motywu <i>non omnis moriar</i> : puste słowa, zwodnicza mądrość; polemika z horacjańską wymową                       | 3 |
| 22. Dostrzeżenie różnorodności w warstwie leksykalnej i stylistycznej: kolokwializmów i ekspresyjności  | 3 |

**Trafne uogólnianie:**

Np.

- |   |   |
|---|---|
| 23. Zauważanie wpływ czasu, kultury, światopoglądu, (inne trafnie wskazane czynniki) na sposób ujęcia motywu przez twórców. | 3 |
| 24. Akcentowanie zachowania kulturowej tożsamości twórców, pomimo różnicy ujęcia motywu                                     | 3 |
| 25. Właściwie posługiwanie się podstawową terminologią z zakresu poetyki  | 3 |

**II. KOMPOZYCJA (10 punktów)**

- Podporządkowana zamysłowi interpretacyjnemu, funkcjonalna wobec tematu, spójna wewnątrz, przejrzysta i logiczna; pełna konsekwencja w układzie graficznym, 10
- uporządkowana według przyjętego kryterium, spójna; graficzne wyodrębnienie głównych części. 5

**III. STYL (10 punktów)**

- jasny, żywy, swobodny, zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi; urozmaicona leksyka, 10
- zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, na ogół jasny, wystarczająca leksyka. 5

**IV. JĘZYK (21 punktów)**

- poprawna, urozmaicona składnia i frazeologia, zgodna z normą fleksja i ortografia, rzadko pojawiające się błędy interpunkcyjne, 21
- poprawna, urozmaicona składnia i frazeologia, zgodna z normą fleksja, sporadycznie pojawiające się błędy ortograficzne i interpunkcyjne, 10
- w większości poprawna składnia i frazeologia, zgodna z normą fleksja, nieliczne usterki leksykalne oraz nieliczne błędy ortograficzne i interpunkcyjne 5

**V. SZCZEGÓLNE WALORY PRACY****(8 punktów - po 2 punkty za walor)**

Temat 2. **Zinterpretuj zamieszczony niżej końcowy fragment tekstu Zbigniewa Herberta *Akropol*. Rozważ, jak forma eseju służy prezentacji różnych postaw ludzkich wobec wielkich pomników kultury.**

**I. ROZWINIĘCIE TEMATU (można przyznać 51 punktów)****Punktacja 0 lub 3****Określenie postaw wobec wybitnych tekstów kultury:**

1. Postawa autora eseju – postawa intelektualisty 3
2. – emocjonalna, nacechowana prywatnością 3
3. – zindywidualizowana 3
4. Twórcy dzieł sztuki na Akropolu (np. Iktinos, Kllikrates) 3
5. Władcy, politycy sprzyjający rozwojowi sztuki (np. Perykles) – chcą utrwalić swoje imię jako fundatorzy 3
6. Barbarzyńcy, niszczyciele, grabieżcy (np. Morosini) – chcą wyrazić swą pogardę dla sztuki wroga 3
7. Mieszkańcy ubogiej dzielnicy – *Akropol w wieńcu cebulowych zapachów* – obojętni wobec tego, co jest dobrze znane, swojskie 3
8. Współcześni Grecy (widowisko *Son et Lumiere*) – komercyjna (chcą zarobić na turystach) 3
9. Zwykli turyści, podróżnicy (*szukanie hotelu, błądzenie po mieście, pisanie kartek*) – ciekawi świata 3
10. Naukowcy, intelektualiści, historycy sztuki (np. *humanisty ubiegłego wieku* – Ernest Renan) – postawa badawcza 3

**Opis cech formalnych analizowanego tekstu**

11. Wskazanie charakteru kompozycji (elementy narracyjne połączone z lirycznymi – refleksyjnymi) 3
12. W opisie formy eseju dostrzeżenie osobistego stosunku autora do prezentowanego tematu (emocjonalność) 3
13. W opisie formy eseju dostrzeżenie oceniającego stosunku autora do prezentowanego tematu (subiektywizm) 3
14. W opisie formy eseju dostrzeżenie refleksyjności wypowiedzi. 3
15. W opisie formy eseju dostrzeżenie erudycyjności wypowiedzi 3
16. W opisie formy eseju dostrzeżenie połączenia różnych gatunków wypowiedzi (przewodnik turystyczny, kartka z podróży, wspomnienie, pamiętnik, reportaż z podróży, relacja podróżnicza, traktat o kulturze). 3
17. W opisie stylu dostrzeżenie różnorodności stylistycznej (styl potoczny, retoryczny, liryczny, ironiczny). 3

18. W opisie stylu dostrzeżenie i wskazanie fragmentów patetycznych (np. *Wysoko w górze – on!, Akropol był cudem rzeczywistym.*) 3
19. W opisie stylu dostrzeżenie i wskazanie fragmentów retorycznych (*Skąd więc ta przemożna wola konfrontacji, ta pasja pchająca do zbliżenia fizycznego, pożądania, aby położyć ręce, zjednoczyć się cielesnie, a potem oderwać się odejść, unieść ze sobą – co? Obraz? Dreszcz?*) 3
20. W opisie stylu dostrzeżenie i wskazanie fragmentów nacechowanych ironią ( *...całą masę rozmienionych na drobne cerberów za biurkami..., Akropol w wieńcu cebulowych zapachów., Chóry Sofoklesa płakały na przemian po francusku i po angielsku.*) 3
21. W opisie stylu dostrzeżenie kontrastu między wzniosłością (sacrum lub styl wysoki) a trywialnością (profanum lub styl niski) 3
22. W opisie stylu trafne posłużenie się terminologią (np.: pytanie retoryczne, metafora, kontrast, patos/wzniosłość, ironia) 3

**Wnioski**

Np.:

23. Forma eseju pozwala autorowi zaprezentować w pełni własny emocjonalny stosunek do Akropolu 3
24. Forma eseju pozwala autorowi skonfrontować własną postawę z postawami innych 3
25. Forma eseju i jego styl służą ocenie różnych postaw ludzi wobec pomników kultury 3

**II. KOMPOZYCJA (10 punktów)**

- Podporządkowana zamysłowi interpretacyjnemu, funkcjonalna wobec tematu, spójna wewnętrznie, przejrzysta i logiczna; pełna konsekwencja w układzie graficznym, 10
- uporządkowana według przyjętego kryterium, spójna; graficzne wyodrębnienie głównych części. 5

**III. STYL (10 punktów)**

- jasny, żywy, swobodny, zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi; urozmaicona leksyka, 10
- zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, na ogół jasny, wystarczająca leksyka. 5

**IV. JĘZYK (21 punktów)**

- poprawna, urozmaicona składnia i frazeologia, zgodna z normą fleksja i ortografia, rzadko pojawiające się błędy interpunkcyjne, 21
- poprawna, urozmaicona składnia i frazeologia, zgodna z normą fleksja, sporadycznie pojawiające się błędy ortograficzne i interpunkcyjne, 10
- w większości poprawna składnia i frazeologia, zgodna z normą fleksja, nieliczne usterki leksykalne oraz nieliczne błędy ortograficzne i interpunkcyjne 5

**V. SZCZEGÓLNE WALORY PRACY****(8 punktów - po 2 punkty za walor)**